

Аннотация

Статья посвящена использованию педагогических инноваций в преподавании английского языка в основной школе. Проанализированы теоретические исследования и практические разработки, посвященные педагогическим инновациям. Особое внимание уделено описанию наиболее эффективных инновационных методов обучения иностранному языку: мультимедийные средства обучения, интерактивные методы, метод "Icebreaker Activities", Интернет-ресурсы, метод проектов. Определены наиболее эффективные традиционные методы обучения – игра и экскурсия.

Ключевые слова: педагогические инновации, метод, обучение, английский язык.

Summary

The article is devoted to using of pedagogical innovations in the process of teaching English at secondary school. Theoretical research and practical works devoted to pedagogical innovations have been analysed. Special attention is given to the description of the most effective innovative methods of teaching foreign languages, including: multimedia learning tools, an interactive method, "Icebreaker Activities" method, on-line resources, a project method. The most effective traditional teaching methods, such as a game and an excursion have been determined.

Key words: pedagogical innovation, method, learning English.

УДК 37(477)(09):376.36

Г. М. Мицик,
аспірант
(ДВНЗ "Запорізький національний університет")

ЛОГОПЕДИЧНА ОСВІЧЕНІСТЬ ТА ЇЇ МІСЦЕ В СТРУКТУРІ КОРЕКЦІЙНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ МОВЛЕННЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Постановка проблеми. В останні роки простежується тенденція до зростання кількості дітей з вадами розвитку, зумовленими різними чинниками. Суттєвий відсоток серед них займають діти з мовленнєвими дефектами, що, в свою чергу, вимагає необхідності надання їм спеціалізованої фахової допомоги.

З урахуванням того, що у більшості такі діти знаходяться в родинному колі, не останню роль у подоланні недуги мають відігравати їхні батьки. У мовному розвитку дитини, своєчасній корекції мовленнєвих порушень її слід визнавати одну із провідних, адже батьки є першими вчителями дитини.

Однак такою роль батьків може бути лише за умови їх педагогічної спроможності або ж, по-іншому, педагогічної компетентності, тобто, коли вони здатні розуміти потреби дітей, раціонально спрямовувати свої зусилля і засоби на вміння бачити перспективи розвитку дитини.

На основі результатів наукових розробок у другій половині XX ст. у педагогіці виокремився новий напрямок, метою якого стало обґрунтування необхідності отримання дорослими певних педагогічних навичок, які вони могли б застосувати в процесі виховання своїх дітей [10, с. 109]. На переконання Т. Харламової, на формування педагогічних здібностей батьків, їхню готовність до педагогічної діяльності в сім'ї впливають багато факторів. Однак без спеціального навчання, як вважає дослідниця, стати педагогом-батьком досить складно [6, с. 62]. І з цим дійсно важко не погодитися.

Уявлення батьків про вікову динаміку розвитку дитини, самоцінність

періоду дошкільного дитинства, основні завдання виховання – це ті компоненти, які формують їх педагогічні знання. Виявляються вони у ставленні до дитини, оцінюванні її поведінки, реальній діяльності та спілкуванні з нею. Таким чином, стає зрозумілим, що саме рівень педагогічної освіченості батьків відіграє істотне значення в процесі виховання їхніх дітей. А при наявності в них відхилень мовного розвитку, виявлених фахівцем-логопедом або ж лікарем районної поліклініки, своєї актуальності набуває і такий її різновид, як корекційно-логопедична освіченість, змістом якої мають бути логопедичні знання, що можуть бути використані для виправлення мовлення в таких дітей.

Про необхідність корекційно-логопедичної освіченості батьків дітей дошкільного віку слід говорити особливо у випадку неможливості отримання ними постійної фахової допомоги з боку логопеда. Великого значення вона набуває для тих батьків, які мешкають у сільській місцевості. Залишившись на самоті зі своєю проблемою, в такому випадку батькам слід розраховувати виключно на свої **знання з корекційно-логопедичного виховання**. Фактично саме вони і мають стануть “фундаментом” їх корекційно-мовленнєвої компетентності.

Аналіз досліджень і публікацій. У сучасній педагогічній науці існує велика кількість досліджень, присвячених проблемі формування компетентності (Т. Данілова, Б. Гершунський, Ю. Кулюткін, А. Маркова, А. Майер, Л. Мітіна, В. Сластьонін, А. Хуторська та ін.). У них розкривається структура, сутність та зміст цього поняття, окреслені відповіді на питання щодо становлення професійної, педагогічної, соціальної та особистісної компетентності.

Не без уваги в наукових колах і питання, пов'язані з формуванням батьківської компетентності. Тут слід виокремити праці О. Нагули, Р. Овчарової, С. Піюкової, В. Селіної, Н. Хрустальнової, О. Хартман.

Так, О. Нагула [1] у своїх дослідженнях приділила увагу психологічним умовам формування батьківської компетентності в молодого подружжя; Р. Овчаровою [2] розглянуті теоретичні основи формування батьківства, психологія батьківства, основи сімейного консультування. С. С. Піюкова [3] дослідила та окреслила основні особливості формування компетентності в батьків прийомних дітей; В. Селіна [5] займалась вивченням системи формування компетентності батьків дітей раннього віку в дошкільному навчальному закладі; О. Хартман [7] здійснила спробу визначити психологічні чинники становлення відповідальності батьків за розвиток дитини дошкільного віку; Н. Хрусталькова [9] розкрила сутність та розробила модель формування компетентності батьків професійно-замісної сім'ї.

Тим не менш проблеми, пов'язані з формуванням батьківської компетентності, залишаються. Окрім цього, слід зазначити, що на сьогодні фактично відсутні праці, які б торкалися питань формування корекційно-логопедичної компетентності батьків дітей дошкільного віку, які мешкають в сільській місцевості.

Мета статті – обґрунтувати значення логопедичної освіченості батьків дітей дошкільного віку з вадами мовлення, що мешкають в

сільській місцевості, в структурі їх корекційно-мовленнєвої компетентності, визначити шляхи розв'язання проблем, пов'язаних з логопедичною освіченістю батьків дітей дошкільного віку з мовленнєвими вадами в умовах сільської місцевості.

Робота з дітьми, які мають різні відхилення мовленнєвого розвитку, передбачає як корекційно-виховний вплив з боку фахівця-логопеда, так і їх батьків. Роль спеціаліста з корекційної роботи є визначною. Тим не менш, багато залежить і від бажання батьків такої дитини зрозуміти причини мовленнєвого порушення у неї та шукати шляхи їх усунення.

На жаль, більшість батьків не мають достатньо глибоких уявлень про закономірності психофізичного розвитку дитини, не володіють елементарними знаннями про спеціальне навчання та виховання дітей з мовленнєвими патологіями, тобто, вони зовсім беззбройні перед проблемами, які виникають у їх дітей.

Саме через неспроможність батьків в майбутньому в дитини з'являється багато проблем, які перешкоджають їй нормально інтегруватись у суспільство та виконувати певну соціальну роль. Це призводить до зниження рівня самооцінки, невпевненості у своїх силах та можливостях, розвитку негативних форм самоствердження в суспільстві, а також може виражатися в затримках психічного розвитку, проявах девіантної поведінки тощо.

У випадку, коли батьки відчувають межу свого виховного впливу, вони мають і повинні звернутись по допомогу до досвідчених фахівців.

На сьогодні не тільки в Україні, а й інших державах різноманітні соціальні проблеми, які супроводжують перетворення в суспільстві, торкаються сім'ї, що дещо дестабілізує її функціонування та зменшує в цілому виховний потенціал родини. Особливо гостро це проявляється в умовах сільської місцевості.

На селі існують свої певні соціально-економічні, демографічні, інформаційно-комунікативні особливості, які тим чи іншим чином впливають на формування педагогічної компетентності батьків, у тому числі і в питаннях корекційно-логопедичного виховання їхніх дітей.

Територіальна віддаленість від дошкільних установ; недостатня кількість кваліфікованих фахівців або взагалі їх відсутність; соціально-майнове розшарування (соціальні групи висувають різні вимоги до освітніх потреб та їх якості – від надзвичайно високих, до низьких, примітивних, або інколи взагалі «нульових»); консерватизм та соціальна інертність населення щодо покращення свого благоустрою; складна демографічна проблема (на селі залишається дуже мала кількість молодих людей, які здатні народжувати дітей та піклуватись про їх розвиток); відсутність конфіденційності тощо – це ті чинники, які безпосередньо або ж побічно впливають на формування логопедичної освіченості батьків дітей дошкільного віку з вадами мовлення у сільській місцевості.

Незважаючи на передбачену законодавством України можливість, відкриття логопедичних пунктів при загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах, основним завданням яких є усунення різноманітних

порушень усного і писемного мовлення, запобігання можливим відхиленням мовленнєвого розвитку учнів, пропаганда логопедичних знань серед педагогів та батьків, ще не набуло поширеного явища. Приймаючи до уваги те, що за кожним логопедичним пунктом орган державного управління освітою закріплює дошкільні заклади і школи, загальна кількість підготовчих груп і початкових класів, в яких має бути не менш як 20, а у сільській місцевості – не менш як 4 школи та дошкільні заклади незалежно від кількості дітей, стає зрозумілим, за відсутності в останньому випадку достатнього фінансування можливість їх утворення є доволі проблематичною. Для прикладу, в Бердянському районі відкрито лише один логопедичний пункт, у якому працює тільки один учитель-логопед при наявності по району 18-ти загальноосвітніх навчальних закладів та 15-ти дошкільних навчальних закладів. При цьому лише при двох дошкільних навчальних закладах працюють логопеди. Звісно, що за такого підходу досить складно на належному рівні організовувати логопедичну роботу в сільській місцевості.

А тому згідно з окресленими особливостями організації життя в сільській місцевості доцільно стверджувати необхідність здійснення фахівцями-логопедами педагогічної просвіти батьків дітей, які мають відхилення мовленнєвого розвитку. Це не тільки сприятиме формуванню їх компетентності, але й дозволить, що є досить важливим в майбутньому, на постійній основі за відсутності фахівця-логопеда проводити заняття зі своїми дітьми.

Педагогічна просвіта батьків з питань корекційного виховання повинна передбачати як спеціальну їх обізнаність, так і практичну підготовленість при здійсненні корекційно-виховного впливу. Саме такий підхід дозволить сформувати або ж значно покращити рівень їх компетентності в цьому аспекті.

Однак слід розуміти, що досягти необхідного рівня корекційно-логопедичної освіченості батьків можна лише, по-перше, при досить налагодженому організованому навчанні, з застосуванням підходів, які забезпечать формування необхідної корекційно-мовленнєвої компетентності батьків достатньої для постійної роботи з дітьми з вадами мовлення в умовах сільської місцевості; по-друге, за наявності бажання самих батьків чомусь навчитись, отримати необхідні їм знання. Вони повинні розуміти, що успіхи їх дітей у подоланні мовленнєвої вади залежить у тому числі і від рівня їх логопедичної освіченості.

Однією з основних потреб сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення, є потреба в інформації. Батьки повинні розуміти складність проблеми, її природи та наслідків, бо тільки так вони зможуть конструктивно оцінювати можливості своєї дитини, бачити перспективи її розвитку та окреслити для себе план допомоги їй.

Досить часто недостатність знань з визначеної проблематики призводить до того, що батьки приймають неправильне педагогічне рішення щодо системи виховання дитини з відхиленнями в розвитку, окремі ж з них взагалі опираються на інтуїцію, але вона, як правило, не працює, якщо не підкріплена системою знань.

Достатня кількість інформації для батьків та вміння нею

користуватись – це передумова того, що вони зможуть мудро діяти в інтересах дитини, чітко визначати межу між існуючими обмеженнями та можливостями та відповідно з цим планувати свою роботу. Тільки якщо батьки зможуть сприймати реальність такою, якою вона є, тільки тоді вони навчатися співпрацювати з нею.

Не можна не погодитись з думкою видатного соціолога А. Харчева про те, що сім'я не тільки “виховує сама”, але й “насичує” або, навпаки, “виснажує ґрунт” для подальшої роботи з дитиною [8]. І в цьому аспекті незамінною є роль фахівця-логопеда як організатора такої просвіти. Адже саме взаємодія з ним є однією з умов формування корекційно-мовленнєвої компетентності батьків та підвищення ефективності корекційно-логопедичного процесу в цілому.

На початковому етапі досить важливим напрямом роботи фахівця-логопеда є виявлення сімей з дітьми, що потребують виправлення дефектів мовлення. У зв'язку з цим він повинен підтримувати постійний зв'язок з дошкільними закладами, школами для дітей з важкими порушеннями мовлення, логопедами та лікарями-спеціалістами дитячих поліклінік; вести пропаганду логопедичних знань серед батьків; періодично виступати на батьківських зборах з доповідями про завдання і специфіку логопедичної роботи.

Безпосередньо вибір можливих форм та видів спільної роботи з батьками буде вже залежати від їх життєвої компетенції, соціального та освітнього рівня, морально-психологічного клімату в сім'ї, бажання співпрацювати. Крім того, педагогові слід урахувувати сімейне оточення дитини, кількість дітей у родині та їх стать; знати, чия роль у сім'ї є провідною (матері чи батька), повною чи не повною є родина, багатодітною чи має інший соціальний статус [4].

Це дасть змогу фахівцеві-логопедові на наступних етапах співпраці з батьками спланувати свою роботу з урахуванням особливостей кожної сільської сім'ї. Таким чином, буде реалізовуватись принцип індивідуального підходу до взаємодії з батьками.

Робота фахівця-логопеда з сім'єю буде полягати в наданні кваліфікованої підтримки, створенні сприятливого середовища для повноцінного розвитку дитини в сім'ї, її виховання та освіти; формуванні адекватних взаємовідношень між дитиною та батьками; створенні організаційно-педагогічних умов, які допоможуть сформувати компетентність батьків у питаннях корекційно-логопедичного виховання своїх дітей, що є досить важливим саме в умовах сільської місцевості.

Досягти поставленої мети у взаємодії з батьками фахівець-логопед зможе лише тоді, коли правильно налагоджене педагогічне спілкування з ними, яке має базуватися на дотриманні таких правил:

а) особистісний підхід до проблем корекційно-логопедичного виховання в спілкуванні з батьками-вихователями;

б) залучення батьків до оцінювання успіхів своєї дитини, прогнозування перспектив її розвитку;

в) вміння вислуховувати батьків, намагання зрозуміти їхні проблеми, допомогти прийняти обґрунтоване педагогічне рішення;

г) доброзичливість та оптимістичність у стосунках з батьками.

Зробити батьків активними учасниками корекційно-логопедичного процесу – це важливе й відповідальне завдання фахівця-логопеда. Виконати його можна лише за умови отримання батьками необхідних логопедичних знань та налагодженої індивідуальної роботи. Батьки та фахівець-логопед повинні стати партнерами, активними учасниками логопедичної роботи. Така взаємодія обумовлюється особливостями сім'ї, в якій виховується дитина, та підпорядковується інтересам розвитку останньої. Тому вона потребує від батьків і фахівця-логопеда не тільки наявності в них спеціальних знань, але й їх високої соціально-педагогічної культури. Саме такий підхід буде сприяти виправленню дефекта мовлення у дитини.

Висновки.

1. Успішність корекції мовленнєвих відхилень у дітей дошкільного віку залежить переважно від безперервності процесу їх навчання та закріплення окремих навичок. В умовах сільської місцевості за відсутності логопедичного пункту, учителя-логопеда при дошкільному закладі роль корекційного педагога на себе повинні взяти батьки таких дітей. У цьому випадку своєї актуальності набуває їх логопедична освіченість.

2. За своїм змістом логопедичну освіченість батьків слід сприймати як певний стан батьків, що базується на отриманих знаннях з основ логопедичної корекції, які в майбутньому б забезпечили їм можливість застосувати їх в певній ситуації.

3. На сьогоднішній в педагогічній системі України спектр можливостей щодо логопедичної просвіти батьків дітей дошкільного віку з вадами мовлення в умовах сільської місцевості доволі обмежений. А тому особливе місце в цьому процесі має відводитися організації різноманітних форм співпраці фахівця-логопеда з батьками з метою формування у останніх основ корекційно-логопедичного виховання, пошуків найбільш виправданої взаємодії і спілкування батьків і дитини під час корекційних занять, розвитку здатності до аналізу та оцінки успіхів дитини.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження будуть спрямовані на визначення змісту корекційно-мовленнєвої компетентності батьків дошкільного віку в сільській місцевості та з'ясування її місця в категоріальному апараті педагогічної науки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Нагула О. Л. Психологічні умови формування батьківської компетентності у молодого подружжя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук., спец. : 19.00.07 – “Педагогічна та вікова психологія” / О. Л. Нагула. – К., 2013. – 22 с.
2. Овчарова Р. В. Психологическое сопровождение родительства / Р. В. Овчарова. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2003. – 319 с.
3. Пилюкова С. С. Формирование педагогической компетентности родителей приемных детей : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук., спец. 13.00.01 – “Общая педагогика, история педагогики и образования” / С. С. Пилюкова. – Самара, 2002. – 16 с.
4. Рібцун Ю. Співпраця вчителя-логопеда з батьками. Молодша логопедична група для дітей із ЗНМ / Ю. Рібцун // Дефектологія. – 2011. – № 1. – С. 33-38.
5. Селина В. В. Развитие педагогической компетентности родителей детей раннего возраста в дошкольном образовательном учреждении : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук. : спец. 13.00.01 – “Общая педагогика, история педагогики и образования” / В. В. Селина. – Великий Новгород, 2009. – 24 с.
6. Харламова Т. М. Педагогические способности родителей сиблингов /

Т. М. Харламова // Успехи современного естествознания. – 2009. – № 5. – С. 62-63

7. Хартман О. Ю. Психологічні чинники становлення відповідальності батьків за розвиток дитини дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. : 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О. Ю. Хартман. – Х., 2010. – 20 с.

8. Харчев А. Г. Общество, семья, воспитание / А. Г. Харчев. – М., 1986 – 39 с.

9. Хрусталькова Н. А. Формирование педагогической компетентности родителей профессионально-замещающей семьи : автореф. дисс. на соискание учен. степени докт пед. наук. : спец. 13.00.01 – “Общая педагогика, история педагогики и образования” / Н. А. Хрусталькова. – Саранск, 2009. – 38 с.

10. Чирікова Г. І. Педагогічна освіта батьків у ФРН / Г. І. Чирікова // Вісник Інституту розвитку дитини. Вип. 3. Серія : Філософія, педагогіка, психологія : зб.наук. пр. – К. : Видавництво Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, 2009. – С. 104-109.

Анотація

У статті розглядаються питання, пов'язані з логопедичною освіченістю батьків дітей дошкільного віку з вадами мовлення, зроблено спробу з'ясування змісту логопедичної освіченості та обґрунтування її необхідності для батьків, що мешкають у сільській місцевості

Ключові слова: вади мовлення, батьки дітей дошкільного віку, сільська місцевість, логопедична освіченість, логопедична просвіта, фахівець-логопед

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы, связанные с логопедической образованностью родителей детей дошкольного возраста с нарушениями речи, сделана попытка выяснения содержания логопедической образованности и обоснование необходимости ее наличия для родителей, которые проживают в сельской местности.

Ключевые слова: нарушения речи, родители детей дошкольного возраста, сельская местность, логопедическая образованность, логопедическая просвещенность, специалист-логопед.

Summary

The article discusses issues related to speech therapy education of parents of preschool children with speech disorders. The attempt has been made to clarify the content of the logopedic education and substantiation of its necessity for parents who live in rural areas.

Key words: speech disorders, parents of preschool children, countryside, speech therapy education, speech therapy dedication, specialist-speech therapist.

УДК 378.14:378.62

І. Д. Нищак,

кандидат педагогічних наук, доцент
(Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка)

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОЕКТУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ІНЖЕНЕРНО-ГРАФІЧНИХ ДИСЦИПЛІН МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми, її зв'язок з важливими завданнями. Нині інженерно-графічна підготовка вчителя технологій у педагогічних ВНЗ переживає період трансформації, зумовлений такими ключовими чинниками: а) розвитком техніки й технологій виробництва, змінами змісту і характеру інженерно-графічної діяльності і, відповідно, інженерно-графічної освіти; б) переходом промисловості на систему “електронного документообігу”, що передбачає заміну паперової креслярської документації електронними моделями технічних об'єктів й породжує нове